

TÖPRENGÉSEK AZ ISTENRŐL

Drága Teremtőnk! Hat esztendeje, hogy megfogalmaztam a „Töprengések végső kérdésekről” című gondolataimat. Akkor a gondolatom abból az irányból indult, hogy megfogalmazzam, miként vélekedjem a büntető Istenről, a pokolról, mint végső büntetőhelyről. Most új kísérletet teszek a hat esztendővel ezelőtti gondolataim más irányú átfogalmazására.

A mostani kérdésem: Milyen az Isten és az ember kapcsolata, milyen kölcsönhatások érhetnek bennünket ebben a kapcsolatban?

Elsőként azt gondolom, hogy hiányzik a mai életünkből egy korszerű „Istenkép”. Persze, elsőre az a zsigeri válaszunk: addig nincs erre szükség, amíg a régi úgy-ahogy, de működik. Én meg azt állítom, hogy ha nem hagysz helyet az újnak, akkor nem is lesz lehetőség ezt újragondolni, erről elmélkedni. Ha megelégszel a hagyományossal, a mi bűneinket Jézus halálával és feltámadásával kiengesztelő Atyaisten képével, és nem teszel fel legalább magadban kételkedő kérdéseket, akkor semmi baj ezzel. Vagy arra gondolsz, hogy miért kell nekem jónak lennem, ha Jézus megváltotta a bűneimet, most már nem mindegy, így is, úgy is üdvösségre jutok, hacsak nem követek el valami halálos bűnt, már ha van egyáltalán halálos bűn. Csak ha elgondolkodsz ezeken és felnőtt, Istent kereső módon kezdesz töprengeni, akkor erre megoldást kell találnod.

Isten képére lettünk teremtve. Mit is jelenthet ez? Milyen területeken áll fent ez az Istenképesség? Azt gondoljuk, hogy Isten egy szeretetközösség, aminek három pólusa van: Atya – Fiú – Szentlélek. Az emberi létről is úgy gondoljuk, hogy három pólusa van: test-lélek-szellem. Itt két kérdést lehet boncolgatni tovább, egyrészt a világban rendszeresen tapasztaljuk a kétpólusságot, az ellentétpárokat (férfi-nő, hideg-meleg, édes-keserű, kedves-gonosz, lágy-kemény, gazdag-szegény), itt ugyanakkor hármassággal találkozunk. Másrészt milyen területeken nyilvánul meg bennünk az Isten mintája? Mi vagyunk az Istenért, vagy ő van értünk?

Isten nem akar az ellentétek mintájára kétpólusú lenni, ő közösséget akar önmagával és velünk is, ő egyszerre akar bent és kívül lenni, elkülönülni, de ugyanakkor együttműködni, valamiféle hármasságra akar kerülni velünk is. Isten meg akar nyilvánulni, közölni akarja önmagát, a terveit velünk. Egyrészt a gondolatokon, eszméken keresztül tanít és ismertet meg a világgal. A nagy gondolkodók, az emberiség történelme során, milyen gyakran és milyen sokféleképpen próbálták megfogalmazni az Istenképüket. Másrészt az érzelmeinken keresztül, a lelkünket igénybe véve próbálja a szeretetünket, ragaszkodásunkat elérni, örömet, igazságot és szeretet adó tapasztalatainkon keresztül próbál közel kerülni hozzánk. Találékony abban is, hogy új és új próbálkozásokon keresztül is ugyanazt a képet villantja elénk. A fizikai, biológiai törvényszerűségek, rendszerek azt mutatják, hogy minden összefügg mindennel, valami hatalmas rendet tapasztalunk, teljesen mindegy, hogy az atomfizika kicsiny kvantumrészcskéit vagy a világegyetem kölcsönhatásait vagy egy kicsiny sejtünk működését vagy egy élőlény komplex működését vizsgáljuk. Azt tapasztaljuk, hogy mintha minden hasonlítana mindenre, az élettelen dolgok éppúgy, mint az élők, mintha organikus kölcsönhatásban élne minden, ami körülvesz.

Mintha minden Isten képére lenne teremtve, mintha Isten semmitől és senkitől sem különülne el. A tapasztalt világunk EGYSEG – az Istennel, az emberrel, az élő és élettelen dolgokkal. Ugyanakkor ez pontosan azt jelenti, hogy semmi sem állandó, ha mindenben Isten ott van, akkor Isten a változás maga, az adott pillanatban odaigazítja önmagát a pillanat tapasztalt valóságához, azért alkalmazkodik, hogy be tudjuk őt fogadni újra és újra. Tehát bármilyen furcsán is hangzik, az időtlen, a végtelen Isten a teremtményein keresztül úgy mutatkozik meg, jelenik meg, mintha volna ideje, és eleje és vége, mintha a változás volna a léte és nem az állandóság. Istennek a teremtéssel az is célja volt, hogy belekerüljön a teremtett világ anyagi, időbeli, romlékony világába, hogy ezáltal eszközévé váljon a változásnak, a fejlődésnek. Az időtlenségben, a változatlanság világában nem lehet semmit sem tenni, nincs elmozdulás, nincs se előre, sem visszafejlődés. Úgy szerette Isten a világot, hogy feláldozta benne önmagát, kockáztatta, hogy ezeket az isteni erőforrásokat, akár nemes, akár nemtelen célokra felhasználjuk. „Szeressétek ellenségeiteket, imádkozzatok üldözőitekért, hogy mennybéli Atyátok fiaivá lehessetek, mert ő napját rosszakra is, jókra is felhossa, esőt ad igazságosoknak is, hamisaknak is.” (Máté 5,44-45).

De térjünk vissza újra oda, hogy emberként miben vagyunk mi konkrétan Isten képére teremtve? Test-lélek-szellem három pólusa szerint a szellem az a részünk, amiben leginkább Istenképűek vagyunk. A testünk és a lelkünk nagyon a fizikai világunkhoz kötődik, az orvos a testünk gyógyításával foglalkozik, a pszichológus-pszichiáter a lelkünket akarja gyógyítani. A szellem viszont szerintem az bennünk élő Isten maga. Nem a hatalmas teremtő Istennel kell nekem kapcsolatot kialakítanom, hanem a bennem élő Istennel, a szellememmel, amely tudja az Isteni időtlenségből, hogy mi a küldetésem, miért testesültem meg épp én ekkor és ilyen körülmények közé a világba. Rajta keresztül az Isten feláldozza magát értem, hogy vállalva az életemmel járó kockázatokat, bízson abban, hogy nemes, értékteremtő módon fogom ezt felhasználni. Bízok abban, hogy a szellememre figyelve teljesítem a küldetésemet. Bízok abban, hogy én is a magam útján járva, megváltom nemcsak a magam, hanem az emberiség életét egyaránt. Ez a valódi társmegváltói küldetésünk, ezért van értelme „jónak” lenni, minőségi életet élni. Az előző dolgozatomban találtam egy jó meghatározást arra, hogy miért van értelem élni: „Az emberi élet értelme talán a kozmikus tudatba illesztve határozható meg. Az emberi életnek akkor és csak akkor van valamiféle haszna, ha a világmindenségnek mint egésznek a benső értéke nagyobbá válik azáltal, hogy az emberi cselekedetek és tapasztalatok megtörténtek, mint amekkora akkor volna, ha minden más tényező változatlansága mellett ezek a cselekedetek és tapasztalatok sohasem történtek volna meg.” Ha életünkkel szebbé tudjuk tenni a világot, akkor egyúttal társmegváltókká is válhatunk, teljes közösséget tudunk vállalni a Jézusi életúttal.

Ha Isten bennünk él, akkor az azt is jelenti, hogy Isten nem személyválogató. Érdemtelenül is belém költözik, nem majd csak akkor, ha jó leszek. Isten ezzel bebizonyítja, hogy sokkal jobban igyekszik velünk kapcsolatba lépni, keresni bennünket, mint amennyire mi próbálunk kapcsolódni hozzá. Isten nem bújócskázik velünk, egyszerűen bennünk van. Ezt nem kell kiérdemelnünk, ehhez nem kell megkeresztelkednünk, ő egyszerűen a teremtettségünk következményeként él bennünk. Büntetlenül megtehetjük, hogy nem veszünk tudomást a bennünk élő Istentről. El is tagadhatjuk ezt, nem történik semmi.

Kicsit ez olyan, mint az én-tudat, bár mindenkinek van én-tudata, de nem mindenki van ennek tudatában. A testünk minden porcikája tudatában van ennek az Isteni jelenlétnek, csak nem mindenki van ennek tudatában. Éppúgy, mint ahogy minden sejtünk tud arról, hogy mi milyenek vagyunk, egy egyszerű elhalt bőrdarabkánk elárul mindent rólunk, hordozza az egész fizikai testünk információit, mégis, nem vagyunk ennek tudatában, egyszerűen csak élünk. Ahogy nem tudjuk elveszíteni testünk sejtjeinek ezt az információs képességét, éppúgy nem tudunk olyan bűnt elkövetni, hogy a bennünk élő Isteni lényeket, szellemünket elveszíthetnénk. Ahogy a mondás mondja, büntetlenül nem lehet a szőnyeg alá söpörni a szemetünket, mert előbb-utóbb a szőnyeg felpúposodik. Éppúgy, persze, büntetlenül nem lehet a bennünk élő Istent sem elhallgattatni, mert találékony, fel tud púposodni, újra meg újra megmutatkozik, újra meg újra felkínálja az együttműködés szeretetközösségét, a lehetőséget, hogy felismerjük és befogadjuk a magunk kettősségeiben, ellentétekben megnyilvánuló életébe, és rajta keresztül megtapasztaljuk a hármasság szeretetáramlását.

Drága teremtőnk! Segíts bennünket, hogy minél nagyobb egységre – azaz háromságra jussunk veled, segítsd, hogy felismerhessük, mi a dolgunk a világban! Ámen.

*Áts András elmélkedése elhangzott a VI. régió lelkigyakorlatán
Bársonyos 2015.07.26-28.*